

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Det gäller att våga släppa taget – Inte ansvaret!

ETT ARBETE OM ATT ÖKA BARNNS INFLYTANDE I
FÖRSKOLAN

Annalina Persson
[2014-05-11]

Dokumentation av systematiskt kvalitetsarbete inom kursen:
Kurs: Kvalitetsarbete genom Aktionsforskning (PDA107), 7,5 HP
Maj, 2014

Innehållsförteckning

Förutsättningar	3
Beskrivning av förskolan	3
Kopplingar till mål och styrdokument.....	3
Varbergs Kommuns effektmål och skollagen	3
Läroplan för förskolan, förskolans mål och likabehandlingsplanen	3
Förutsättningar för det systematiska kvalitetsarbetet	4
Frågeställning	4
Processen	5
Aktion 1 – Vad säger barnen?	5
Aktion 2 – Barnens idé	6
Aktion 3 – Hur ofta säger vi nej?	6
Verktyg	6
Loggbok	6
Gruppintervjuer/filmning	7
Observationsschema.....	7
Resultat	7
Analyserat material.....	7
Granskning.....	8
Resultatsammanfattning	9
Förändringar	9
Reflektion	10
Aktionsforskning – en kvalitetshöjare?	10
Det gäller att våga släppa taget – inte ansvaret!.....	11
Hur ska vi, tillsammans med barnen, öka deras inflytande i vår verksamhet?	11
REFERENSER:	12
Digitala artiklar/länkar	13

Förutsättningar

Beskrivning av förskolan

Förskolan är belägen söder om Varberg, i ett område med relativt stora klasskillnader bara ett stenkast från havet. Det finns en hel del barn till höginkomsttagare men även medel- samt några få låginkomsttagare. Förskolan är belägen i paviljonger med två avdelningar, en småbarnsavdelning (1-3år) samt en syskonavdelning (3-5år). Attityden är öppen och pedagogerna ser förskolan som en helhet där barnen fritt får vistas över avdelningarna och alla pedagoger har en stabil relation till alla barn och dess vårdnadshavare. På småbarnsavdelningen är de för tillfället 11 barn på två pedagoger och på storavdelningen är det tre personal på 18 barn. Vi har även en personal som arbetar halvtid på huset och är inne på småbarnsavdelningen tre dagar i veckan och på storbarn en dag. Storbarnsavdelningen snittar på runt 650 barntimmar i månaden, många barn kommer 07.30 och går hem 17.30, så arbetsbelastningen är hög i stort sett hela dagen.

Kopplingar till mål och styrdokument

De styrdokument som vi arbetar efter är skollagen, läroplanen för förskolan (lpfö 98/10), Varbergs kommuns effektmål och vår likabehandlingsplan som lyder under diskrimineringslagen.

Varbergs Kommuns effektmål och skollagen

Varbergs kommun har effektmål som alla förskolor i kommunen skall veta om och arbeta mot. Dessa mål är att barn och elever skall lära sig mer i Varbergs kommun, att barn och elevers fysiska och psykiska hälsa skall förbättras samt att öka valfriheten för familjerna. På vår förskola så arbetar vi mycket med läs- och skrivfärdigheter, vi försöker på ett så enkelt och lekfullt sätt som möjligt ge barnen de bästa förkunskaperna som de behöver för att börja skolan (*Förskolan ska förbereda barnen för fortsatt utbildning* - Skollagen SFS 2010:800). Detta sker i de vardagliga situationerna och i leken. När det gäller den fysiska och psykiska hälsan lägger vi stor vikt vid klimatet på förskolan, vi ska ha roligt tillsammans och barngruppen skall känna sig trygg. Vid varje terminsstart lägger vi fokus på värdegrunden och arbetar nästan uteslutande med den för att få en trygg och sammansvetsad barngrupp där alla barn leker med alla och ingen blir lämnad utanför. Vi i personalen trivs väldigt bra tillsammans och har roligt på arbetet, vilket smittar av sig i barngruppen. Vi är ute i naturen flera gånger i veckan och har havet bara ett stenkast bort, vi tror att naturen har en lugnande inverkan på såväl barn som vuxna och försöker så ofta som möjligt gå ifrån gården.

Läroplan för förskolan, förskolans mål och likabehandlingsplanen

Vår likabehandlingsplan använder vi i vårt dagliga arbete och ser till att alltid hålla den uppdaterad. Vi har även mailat ut en digital version till alla våra vårdnadshavare och vi har alltid ett exemplar som hänger i hallen för utlåning. Vi har brutit ner likabehandlingsplanen till barnens nivå och tillsammans med dem skrivit förhållningsregler som sitter uppe på en vägg. Vid varje terminsstart tittar vi på vad

barngruppen behöver och utgår sedan från det när vi lägger upp vårt arbete. Detta för att lättare skapa en trygg och stabil barngrupp där alla kan leka med alla och alla inser varandras lika värde. I läroplanen för förskolan står det tydligt att; *Förskollärare ska ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen ges goda förutsättningar att bygga upp varaktiga relationer och känna sig trygga i gruppen – Lpfö 98/10.*

Förutsättningar för det systematiska kvalitetsarbetet

Vad gäller förskolans förutsättningar för att driva ett systematiskt kvalitetsarbete så finns där kvalitetsplanering i 3,5 timme varannan vecka, då hela arbetslaget är med och planerar under tiden finns två stycken kvalitetsavlösare i barngruppen. Under kvalitetsplaneringen diskuterar arbetslaget mycket och reflekterar över sin verksamhet, vad fungerar? Vad fungerar inte? Vad behöver barnen? Individuellt som i grupp? Hålls rätt kurs gentemot de mål som pedagogerna valt att sträva mot? Hur skall verksamheten utvecklas för att påvisa god kvalitet? Pedagogerna har utvecklingsamtal med barnen och deras vårdnadshavare där det diskuteras om vad vårdnadshavarna vill att verksamheten skall innehålla, vad behöver just deras barn för att trivas och utvecklas på förskolan?

Vi har även planeringsdagar då hela förskolan stänger och vi har chans att sitta en heldag och planera vilka mål vi vill sträva emot, utvecklingsområden, reflektera och diskutera om vad vi gjort bra, vad vi gjort mindre bra och vad vi ska göra. Precis som K. Holmlund & K. Rönnerman (1995) skriver lägger vi fokus på att utvärderingen innehåller vad vi gjort bra/dåligt och det ligger till grund för vår fortsatta planering.

Frågeställning

De didaktiska frågorna VAD, HUR och VARFÖR bör ständigt närvara inom allt pedagogiskt arbete som bedrivs. Vi har dessa som utgångspunkt också för detta arbete och intresserar oss av barns inflytande ur ett didaktiskt perspektiv: Vad är barns inflytande? Hur arbetar vi med barns inflytande? Varför vill vi arbeta med barns inflytande i vår verksamhet?

Vi satte oss ned på en kvalitetsplanering och diskuterade vad vi ansåg var viktigt att utveckla i vår verksamhet, efter att ha observerat barngruppen och tittat igenom det material som vi samlat in under förra terminen, dokumentation av aktiviteter, fri lek, barnintervjuer med mera kom vi fram till att vi vill synliggöra barns inflytande i vår verksamhet då varken vi eller barnen såg det tydligt i den dokumentation vi analyserade. I de barnintervjuer vi gjort framkom det även att inte heller barnen ansåg att de hade något vidare inflytande i vår verksamhet. Frågeställningen som vi kom fram till blev således följande; **Hur skall vi, tillsammans med barnen, öka deras inflytande i vår verksamhet?** Anledningen till att vi valde just denna fråga är för att vår uppfattning är att många barn inte anser att de får bestämma någonting på förskolan. Vid intervjuer med frågan om de får bestämma någonting i förskolan svarar nästan alla barnen nej, detta vill vi ändra på. Vi vill att de ska se sin egen delaktighet i verksamheten, att synliggöra för dem, vad de faktiskt bestämmer och tillsammans med dem komma fram till hur vi ska göra för att de ska få mer inflytande i den dagliga verksamheten. Sheridan och Pramling Samuelsson (2011) skriver om vikten av att barnen *känner* sig delaktiga, det räcker helt enkelt inte med att barnen *vet* att de

är delaktiga och har inflytande i verksamheten. Vår koppling till detta blir då att genom att vi försöker göra barnen mer delaktiga i verksamheten lär de sig redan i tidig ålder att de kan påverka sin situation och sitt eget lärande genom att komma med idéer och förslag gällande den verksamhet de befinner sig i. Även i vår läroplan samt FN's barnkonvention betonas vikten av barns inflytande och det är även ett mål vi på förskolan vill arbeta mot.

- *Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation. Lpfö-98/10, Skolverket 2010.*
- I artikel 12 från FN's barnkonvention står det att varje barn har rätt till att säga sin mening och jag anser att vi som pedagoger bör prata med barnen mer och fråga samt ta vara på deras tankar och idéer.

Processen

Vi startade med att sätta oss ner på en kvalitetsplanering och fundera över vart vi ska börja och hur vi ska gå tillväga för att detta skall bli så bra som möjligt. Detta gjorde vi genom att använda oss utav olika tankekartor där de didaktiska frågorna, VAD, HUR och VARFÖR hjälpte oss att få struktur på våra tankar. Vi beslutade oss för att börja med att tillsammans fråga barnen vad det menades med att "ha inflytande" och "att bestämma". Detta gjorde vi på en gemensam samling som vi filmade för att sedan lättare kunna analysera vad som sades. Alla barn har under hela processen blivit tillfrågade om det är okej att vi filmar/fotograferar eller på annat sätt dokumenterar.

Aktion 1 – Vad säger barnen?

Vi började med att diskutera med barnen om följande frågor;

- *Tycker Du att Du får bestämma någonting på förskolan?*
- *Vad skulle Du vilja bestämma på förskolan?*
- *Vad bestämmer pedagogerna på förskolan?*
- *Vad betyder egentligen bestämma?*
- *Får Du vara med och påverka? Göra egna val?*

- *Om Du frågar oss pedagoger om någonting som Du vill göra, tycker Du att vi säger mest JA det får Du göra eller NEJ det får Du inte göra/inte just nu/kanske senare?*

Syftet med denna aktion var att få en förförståelse för vad barnen tycker att de får och inte får bestämma på förskolan. Samlingen gick över förväntan och barnen var delaktiga i vad som diskuterades och kom med egna idéer och förslag till hur man skulle kunna göra för att de skulle få mer inflytande i förskolan. Det som var svårt för barnen, men även för oss pedagoger, var att skilja på orden inflytande och att bestämma. Vi bestämde oss för att använda ordet bestämma i fortsättningen även om det kanske inte är riktigt rätt ord, men det var det ord som barnen hade lättast för att förstå. Inflytande var ett ord som de inte riktigt kunde greppa och för att förenkla det hela så valde vi att använda ordet bestämma när vi pratade med barnen, det är också det ord som jag kommer att använda i denna text.

Aktion 2 – Barnens idé

Under samlingen beslutade barnen att de ville spela teater och sedan visa upp för vårdnadshavarna under vår vernissage som vi har på våren. Vi har arbetat mycket med sagan om de tre små grisarna så valet föll sig naturligt när barnen valde vilken saga de skulle spela upp. Barnens idé var att dramatisera sagan om de tre små grisarna, så vi satte oss ner tillsammans med barnen och funderade över hur vi ska göra för att barnen skulle få göra så mycket som möjligt själva (mellan aktion ett och två har barnen skapat grismasker, vargmask, halm-, trä- och tegelhusen). Barnen kom fram till att de ville att vi endast skulle vara i bakgrunden och filma samt hjälpa dem med det materiella som skulle fram. Syftet med denna aktion var att prova på en aktivitet där barnen själva styr och bestämmer. Efter aktionen satte vi oss tillsammans och pratade om vad som gått bra och frågade om det var någonting som inte gått lika bra. Barnen tyckte att det hade gått bra men att det hade blivit lite jobbigt när de skulle komma överens om vem som skulle spela vilken karaktär. Där hade barnen tyckt att det var bra om en utav oss pedagoger hade bestämt och sett till så att det hade blivit rättvist. Slutligen kom barnen fram till att om de spelade upp pjäsen flera gånger så kunde alla barn få vara den karaktär som de ville.

Aktion 3 – Hur ofta säger vi nej?

Efter att ha läst *Barns inflytande och delaktighet – ett utvecklingsarbete i Örebros kommun* där Elisabeth Arnér menar att pedagogerna måste våga säga JA mer, bestämde vi oss för att vår tredje aktion skulle vara just det. Att hålla koll på när vi sa nej, varför sa vi nej och i vilka situationer sa vi nej. För att begränsa det lade vi fokus på vad vi sa när barnen kom och bad om att få göra någonting, sa vi mest ja eller nej. Vi bestämde att vi skulle föra ett obseravtionschema där vi skrev upp när vi sa nej och varför vi sa nej. Vi bad kollegor påpeka för oss om vi sa nej utan att tänka på det och vi påpekade även för varandra när vi sa nej. Detta förde vi upp på ett så kallat obseravtionschema, detta schema gjorde vi väldigt enkelt genom att ha ett stort vitt papper där vi satte ett kryss när vi sa nej och skrev sedan vidare varför vi sa nej och i vilken situation som vi sa nej. Vi ville ha det så enkelt som möjligt eftersom tiden är en dyrbara vara i förskolans värld.

Verktyg

Till vår hjälp att välja verktyg till våra aktioner har vi använt oss utav C.R.P Björndals bok *Det värderande ögat* (2007). Genom att läsa och diskutera boken har vi kommit fram till vilka verktyg som vi vill använda oss av under våra aktioner. Vi valde följande verktyg som hjälp under våra aktioner;

Loggbok

Under hela perioden med aktionsforskning har jag fört en privat loggbok där jag skrivit upp alla mina tankar och reflektioner kring vad som händer i verksamheten och hur jag anser att aktionerna har fungerat. Jag valde att skriva loggbok privat eftersom jag kände att jag kunde vara mer öppen och ärlig i mina tankar om jag slapp tänka på att någon annan skulle läsa det jag skrivit. Loggboken har hjälpt mig att få distans till mina egna tankar och reflektioner samt hjälpt mig att få syn på saker/situationer som hänt som jag kanske inte hade lagt märke till om jag inte skrivit ner dem och sedan plockat fram och läst i efterhand. Björndal (2007) skriver i sin bok *Det värderande ögat* att loggboken är väldigt enkel att använda när man vill studera sina

observationer. Jag kände att jag behövde någonting som var enkelt inte så tidkrävande samt som ingen annan hade tillgång till att läsa, det vill säga att det inte fanns någon press på varken utseende eller innehåll i loggboken.

Gruppintervjuer/filmning

I aktion ett valde vi att ställa frågor till barnen när de satt tillsammans i en samling, detta blir då en form av gruppintervjuer, gruppdiskussion. Vi valde att filma detta tillfälle för att inte missa något av vad barnen sa eftersom vi ansåg att det var lätt att göra det om vi inte dokumenterade på något sätt. Vi valde att intervjua barnen i grupp i hopp om att de skulle bli inspirerade utav varandra och haka på varandras tankar och idéer vilket, i viss mån, också hände. En fara med detta var dock att alla barn kanske inte vågade komma till tals, men eftersom vi känner vår barngrupp och vet att vi just nu inte har några barn som är tystlåtna och inte tycker om att prata inför grupp så valde vi att intervjua i grupp. Det var heller inga barn som inte kom med idéer eller förslag även om många barn sade det som redan hade sagts av andra barn. Anledningen till att vi valde att filma var på grund utav att vi var osäkra på om vi kunde urskilja alla barnens röster om vi enbart spelade in ljudet, dessutom kunde vi båda två vara aktiva i diskussionen i och med att vi överlämnade dokumentationen till kameran. Björndal (2007 s.72) menar att genom att använda videoinspelningar störs inte observationen av människans begränsade minne utan finns kvar för oss att ta del av om och om igen. I denna aktion använde vi filmningen som ett komplement till våra intervjufrågor.

Observationsschema

Vi gjorde ett strukturerat trespaltigt observationsschema genom att fylla i ett papper med tre kolumner. När sa vi nej? Varför sa vi nej? I vilken situation sa vi nej? Vi gjorde detta under fyra veckor och sedan analyserade vi resultatet på en kvalitetsplanering. Observationsschemat var det som tog minst tid av alla verktyg som vi använde och det var också det som var lättast att analysera då det var väldigt tydligt att se varför vi sa nej och i vilka situationer vi sa nej.

Resultat

Vi började med att transkribera den film som vi spelade in under aktion 1 och aktion 2. Materialen från aktion 3 var i stort sett redan färdigt för oss att analysera i och med att det var gjort i ett observationsschema.

Analyserat material

Vi började med att dela in vårt insamlade material i följande tre olika kategorier; När tycker barnen att de får bestämma? Vad vill barnen bestämma? När anser de att vi pedagoger bestämmer? För att begränsa arbetet så att det inte blir för stort stannade vi vid dessa tre kategorier. Vi lyssnade sedan på vårt material och skrev sedan ner barnens tankar och idéer i dessa kategorier. De saker som barnen sa som vi inte ansåg passa in under några av ovanstående rubriker har jag inte tagit med i resultatdelen. Det kan till exempel vara så att vissa barn pratar sinsemellan om något helt annat än vad vi andra pratar om, exempelvis vad de åt till frukost idag eller vad de ska göra när

de kommer hem senare under dagen. Eftersom detta är helt ovidkommande för studien valde jag att bortse från det.

Exempel på hur vårt insamlade material, från aktion 1, såg ut;

När får barnen bestämma?	Vad vill barnen bestämma?	När bestämmer vi?
Vad jag ska göra	Vart vi ska gå	När vi ska gå ut
I den fria leken	Vad vi ska äta	När det är bråk

Så här såg vårt observationsschema, från aktion 3, ut;

När sa vi nej?	I vilken situation?	Varför sa vi nej?
Kl. 11.05	*** ville pärla sin pärlplatta	För det var 10 min kvar tills vi skulle äta lunch
Kl. 9.30	*** ville att jag skulle läsa en bok för henne	Jag var ensam med 15 barn p.g.a. att min kollega hade rast och jag kände att jag ville ha mer koll över läget än vad jag kunde ha om jag satt och läste.

När vi analyserade aktion 2 där barnen själva spelade upp pjäsen; de tre små grisarna, såg vi att det var de äldsta barnen i gruppen som styrde och bestämde vem som skulle spela vilken karaktär. Det fungerade bra så länge ingen utav de mindre barnen sa emot. De löste situationen bra genom att de kom på att de kan spela upp pjäsen mer än en gång, på så sätt kan alla få en chans att få spela den karaktär de önskar. Men i utvärderingen efteråt som gjordes tillsammans med barnen kom det fram att barnen tyckte att det var jobbigt att de var oense och hade tyckt det var skönt om någon av oss pedagoger hade bestämt vem som skulle spela vad.

Granskning

När vi granskade vår analys kom vi fram till att våra äldre barn (5-6 år) ansåg att de fick vara med och bestämma på förskolan, medan de yngre barnen (3-4år) inte ansåg sig få vara med och bestämma i lika hög grad. Vad de äldre barnen ansåg att de fick bestämma var vad de ville göra i den fria leken, men de kunde även se att de bestämde vad vi gjorde under dagen, vart vi skulle gå på utflykt eller om vi skulle stanna på gården. Detta kom de oftast fram till genom röstning, där såg vi också tydligt att de äldre barnen hade lättare att acceptera ett demokratiskt beslut som stred mot deras val. De yngre barnen blev ofta sura/arga/ledsna om beslutet föll åt ett annat håll än deras önskan. Detta med att rösta och sedan göra de som flest barn vill var det en pojke född -08 som kom på under vår första aktion.

Mönstret vi såg i de filmer vi analyserade var att barnen i stor utsträckning ansåg sig själva få bestämma saker i förskolan. Men att det var tydligt att de äldre barnen hade lättare att se vad de fick bestämma och inte, de yngre barnen hade svårt att se vad de

fick bestämma själva och inte utan tyckte mest att det inte fick bestämma någonting alls. Det var först när vi synliggjorde för dem genom konkreta situationer vad de faktiskt fick bestämma som de förstod.

Vi ser också genom vår analys att de situationer som barnen anser sig att vi bestämmer över är något som vi kan kalla för fasta rutiner, alltså rutiner som vi pedagoger har svårt att styra över, till exempel måltiderna. Barnen ansåg att vi bestämde när vi skulle äta, när vi skulle gå ut och när vi skulle gå in. Genom vårt observationsschema såg vi att vi mestadels sade nej när barnen kom och frågade någonting och det var i anslutning till maten, till att vi skulle gå in (eller ut) eller att barnet snart skulle gå hem. Vi tog alltså beslutet att det inte var någon ide att plocka fram/starta någonting nytt eftersom vi snart skulle äta, att barnet snart skulle bli hämtat eller att vi strax skulle gå in, eller ut.

Resultatsammanfattning

Mönstret som vi kan se när vi analyserar materialet är följande;

- *Det är skillnad på hur mycket barnen anser sig bestämma beroende på deras ålder*
- *Det barnen anser sig inte få bestämma är mestadels fasta rutiner som vi har väldigt svårt att ändra.*
- *Det finns en önskan hos barnen att pedagogerna hjälper till när de blir oense.*
- *Vi som pedagoger måste vara lyhörda till barnens önskemål och vara medvetna om varför vi säger nej.*

Förändringar

De förändringar som har skett under tiden som vi arbetat med vår frågeställning har vi märkt på oss själva att vi har blivit mer medvetna om när vi säger nej och har tänkt till innan vi sagt nej till någonting som barnen vill göra. Vi har också märkt på barnen att de har blivit mer medvetna om vad de får bestämma och att det faktiskt kommer till oss och säger att ”nu bestämmer jag att jag vill rita”. Det kanske är små steg, men små steg tar oss också framåt. Vi har kommit fram till att en viktig faktor för barnens ökande inflytande i vår verksamhet är vår förmåga att lyssna till barnen och spinna vidare på det som barnen är intresserade av för tillfället. Johannesen & Sandvik (2009 s.16) skriver om att pedagogernas förmåga att lyssna till barnen är viktig för planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten. Vi har också blivit bättre på att benämna för de yngre barnen när de faktiskt väljer själva vad de vill göra. På detta sätt vill vi synliggöra för dem att de faktiskt bestämmer själva och att vi inte bestämmer precis allting som de gör. För att synliggöra barnens inflytande i vår verksamhet krävs det att vi pedagoger ibland hjälper barnen att se vad de faktiskt bestämmer själva, vi kan inte förutsätta att de ska förstå vad de själva väljer eller vad vi säger till dem att göra. Det var en utav de sakerna som vi märkte tydligt under vår analys av materialet, att även om de mindre barnen själva valde vad de ville att vi skulle göra var steget stort till att faktiskt förstå att de var de själva som valt den aktivitet som vi nu gjorde tillsammans.

I skolverkets skrift *Kvalitet i förskolan – allmänna råd och kommentarer* betonas vikten av att förskolans verksamhet skall förankras i barnens intressen samt att barnens delaktighet i verksamheten är en fundamental grund för dess utveckling och lärande. Vidare skriver skolverket att vi som pedagoger måste vara lyhörda för barnens önskemål och respektera deras tankar och funderingar kring vardagliga situationer.

Reflektion

Under detta avsnitt kommer jag att skriva lite om vad aktionsforskningen har betytt för mig och mitt arbetslag. Jag kommer även skriva ner mina tankar om vad jag har lärt mig under resans gång, vad som var bra och vad som kunde gjorts bättre.

Aktionsforskning – en kvalitetshöjare?

Jag är den första på min förskola som har gått aktionsforskningsutbildningen så det har varit en spännande resa, samtidigt som det har varit tungt att vara ”ensam” på förskolan. Jag har haft ett stort stöd från mina kollegor och vi har tillsammans arbetat med de frågetecken som dykt upp under resans gång. Till en början var vi lite skeptiska, som jag tror det flesta är när det gäller ett nytt sätt att tänka. Men under arbetets gång har vi sett att det ger många fördelar för oss pedagoger men också för barngruppen. Genom aktionsforskningen så har vi satt barngruppens intressen mer i fokus genom att observera vår verksamhet och fundera över, vad vill vi utveckla? Vad behöver vår barngrupp just nu? Innan vi började med aktionsforskningen började vi med att titta på vilka mål vi vill sträva emot, när de sedan var bestämda tittade vi på *hur* vi skulle arbeta mot dessa mål. Vi tittade inte speciellt mycket på vad barngruppen behövde utan fokuserade mer på målen. Genom att tänka om och i efterhand se vilka mål vi har jobbat emot har gett oss ett mer avslappnad arbetssätt där barngruppen hela tiden ligger i fokus. Självklart har vi även haft mål som vi strävat mot men de har vi satt upp efter vi observerat barngruppens behov. Vi har dessutom märkt att genom att följa barngruppen och dess intressen arbetar vi mot många mål i våra styrdokument och pressen över att vi måste arbeta mot just dessa mål har minskat och lett till ett mer harmoniskt arbetssätt. Vi har också kommit fram till slutsatsen att de mål som vi inte hann arbeta med denna termin kanske vi kommer arbeta med nästa termin.

Att vi, i och med aktionsforskningen, har dokumenterat lite annorlunda mot innan, samt kopplat till aktuell litteratur och forskning, tror vi kommer hjälpa oss enormt när vi ska skriva vår kvalitetsredovisning till våren. Vi har redan en massa material där vi ser hur vi har arbetat, varför vi har arbetat så och vad vi har förankrat det i för litteratur. Vi har bestämt att vi skall försöka ha aktionsforskningen som arbetssätt och hoppas därför att fler från vår förskola får chansen att gå så att det inte rinner ut i sanden, vilket jag tror är lätt hänt om man inte utbildar fler personal inom samma enhet. Vi anser absolut att aktionsforskningen har hjälpt oss att se kvaliteten på vår förskola ur en annan synvinkel och om vi fortsätter arbeta såhär så kommer vi absolut höja kvalitén på vår verksamhet.

Det gäller att våga släppa taget – inte ansvaret!

Nu när jag ser tillbaka på vårt arbete med barns inflytande så ser jag att vi har lärt oss en hel del under tiden. Vi har blivit mer medvetna om vårt förhållningssätt till barnen och vad vi säger när de kommer och ber om någonting. Innan kanske vi sa nej till att ta fram den där cykeln eftersom vi ändå skulle gå in om tio minuter, medan vi nu istället säger ja. För att tio minuter är ganska lång tid för ett barn som vill cykla. Elisabeth Arnér (2009) ägnar ett helt kapitel i sin bok *Barns inflytande i förskolan* om vikten av att våga säga ja till barnen istället för nej. Vidare skriver Elisabeth om att i hennes studie ledde många gånger pedagogernas jakande till barnens frågor till utveckling av deras lek. Jag tror med att det kan vara så eftersom vi många gånger säger nej till barnen på grund utav att vi ser mer långsiktigt än barnen, vi säger nej till att ta ut vatten under vinterhalvåret för att barnens vantar blir blöta, händerna blir kalla och så vidare, medan barnen vill ha vatten för att det passar in i deras lek. Jag tror också att vi pedagoger många gånger, omedvetet, hindrar barnens lek från att få den potential som den kan få, genom att vi säger nej. I och med vår aktion 3 som tvingade oss att tänka på hur ofta vi sa nej respektive ja kan vi såhär i efterhand se att ibland kunde ett nej från oss till och med avsluta en redan påbörjad lek. Barnen kom till oss för att fråga efter någonting och av olika anledningar sa vi nej vilket resulterade i att leken helt enkelt rann ut i sanden. Här kan vi verkligen på ett konkret sett se barns inflytande i verksamheten, i och med vår medvetenhet om vad vi säger när barnen ber om någonting så får barnen automatiskt mer inflytande över sin egen lek.

Vi tar mer vara på barnens idéer och det är många tillfällen som vi har blivit förvånade över hur bra det har blivit när vi har släppt kontrollen till barnen. Som när barnen bestämde att de ville dramatisera sagan om de tre små grisarna. Barnen fick själva komma med idéer om hur de skulle skapa grismaskerna, öronen, knorrarna, vargens näsa och husen. Självklart så kom vi med lite tips på material men vi lät dem ändå bestämma hur det skulle se ut. Det blev över förväntan bra! Det är som rubriken säger, det gäller att våga släppa taget – inte ansvaret. Bara för att man låter barnen bestämma lite mer inom verksamheten betyder inte det att vi släpper dem vind för våg, det är fortfarande vårt ansvar att se till att verksamheten vilar på en stabil grund där värdegrunden är stadig och barngruppen trygg.

Under hela tiden har jag använt mig utav min egen loggbok där jag har skrivit upp mina tankar och funderingar. Detta har hjälpt mig att se mitt eget lärande och följa hur min tankegång har utvecklats i takt med kursens gång. Jag kan se att det jag undrade över i början av utbildningen nu är sådant som jag har svaret på. Att skriva loggbok är någonting som jag kan tänka mig göra inom arbete då jag kan se fördelar med att skriva en gemensam loggbok tillsammans med mina kollegor. Den kan bli ett hjälpmedel att utveckla verksamheten men också en värdefull informationskälla när man vill reflektera över eller se personalgruppens utveckling.

Hur ska vi, tillsammans med barnen, öka deras inflytande i vår verksamhet?

Det var den frågeställningen som vi började allting med. Vi har inte fått ett klockrent svar på frågan men vi är på god väg att förstå hur vi skall arbeta. Vi måste våga släppa

taget och lita mer på barnens förmåga och deras idéer, vi måste vara mer lyhörda och diskutera mer tillsammans med barnen. Vad vill de? Vad behöver de? Jag har lärt mig att det kan bli jättebra om barnen själva får lov att bestämma i verksamheten. Mina förväntningar inför deras dramatiseringen var inte jättehöga, jag trodde absolut inte att det kunde bli så bra som det blev och att de höll sams så bra som de gjorde. Att använda filmning var ett riktigt bra verktyg då vi kunde se om och om igen och fokusera på olika saker i samma situation. När man filmar får man även med de barn som inte säger någonting men som på andra sätt är med och agerar, det hade vi inte fått om vi bara hade valt att spela in ljudet. Jag är nöjd över våra val av verktyg och anser att vi inte kunde valt några andra för en bättre analys.

Jag tror att vi många gånger säger nej till barnens initiativ på grund utav en oro för att det ska bli rörigt, stökigt eller högljutt om vi låter barnen få mer inflytande i verksamheten., att det inte blir bra om barnen får bestämma mer. Elisabeth Arnér (2009) skriver om att för mycket vuxenregler kan vara ett hinder för barns kreativa förmåga och det håller jag med om, medan jag samtidigt anser att det måste finnas regler och gränser för vad barn får och inte får göra. Jag tror inte att det gynnar någon, varken barn, vuxna eller verksamheten om barnen får all makt att bestämma. Barn behöver fortfarande gränser för att må bra och känna sig trygga i gruppen. Som jag skrev innan så är det fortfarande vårt ansvar att se till att barngruppen är stabil och att alla barn känner sig trygga och säkra på förskolan. Barnen måste lita på att vi pedagoger har ansvaret, barnen måste kunna slappna av och känna att vi tar dem på allvar men samtidigt respektera oss lika mycket som vi respekterar dem.

Vi anser att genom aktionsforskningen har kommit en bra bit på väg i vårt arbete med att synliggöra barns inflytande i vår verksamhet, vi har lyssnat till barnen och tagit deras idéer på allvar och verkligen tänkt till innan vi har sagt nej till någonting som de har velat göra. I de fall vi har sagt nej har vi kunnat motivera, både för barn och kollegor, varför vi sa nej. Vi har lagt stor vikt vid att barnen skall förstå varför vi sa nej just denna gången och nästan alla gånger har barnen förstått och vi har kommit överens om att vi kan göra det lite senare eller en annan gång när det passar bättre.

REFERENSER:

Arnér, Elisabeth (2009). *Barns inflytande i förskolan – en fråga om demokrati*. Lund. Studentlitteratur.

Björndal, C.R.P (2007). *Det värderande ögat*. Stockholm. Liber AB

Holmlund, K & Rönnerman, K (1995). *Kvalitetssäkra förskolan*. Malmö. Studentlitteratur

Johannesen, N & Sandvik, N (2009). *Små barns delaktighet och inflytande – några perspektiv*. Stockholm. Liber AB

SFS 2010:800 Svensk författningssamling 2010:800

Sheridan, S & Pramling Samuelsson, I (2011). *Barns lärande – focus i kvalitetsarbetet*. Stockholm. Liber AB

Skolverket (2005). *Kvalitet i förskolan – allmänna råd och kommentarer*. Stockholm. Skolverket

Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan lpfö 98. Reviderad 2010*. Stockholm. Skolverket

Digitala artiklar/länkar

Barns inflytande och delaktighet i förskolan – ett utvecklingsarbete i Örebro Kommun. http://www.elisabetharner.se/inflytande_delaktighetiforskolan.pdf